

RPO - 596716/08

Warszawa, dnia 26 września 2008 r.

RPO-596716-VII-715/08/KM/KMP

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2008 -09- 26
ZAL.	NR 1175783

Informacja

**o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy
Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim**

2008 -09- 29

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 27 sierpnia 2008 r. do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim przy ulicy Grunwaldzkiej 6 (zwanych dalej: PdOZ, Izbą Zatrzymań lub Izba) udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich: dr Grażyna Rdzanek-Piwowar – główny specjalista, mgr Janina de Michelis – główny specjalista, mgr Marcin Mazur – starszy radca i mgr Marcin Kusy – radca (prawnicy).

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób zatrzymanych lub doprowadzonych do Izby w celu wytrzeźwienia, dokonując oceny pod względem ochrony osadzonych przed torturami oraz okrutnym, niehumanitarnym i poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzając wizytację zapobiegawczą Krajowego Mechanizmu Prewencji przedstawiciele Rzecznika dokonali następujących czynności:

- wysłuchali informacji na temat funkcjonowania Izby Zatrzymań przedstawionych przez Komendanta Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim - ml. insp. mgr Krzysztofa Konerta oraz Naczelnika Sekcji Prewencji - podinsp. mgr inż. Andrzeja Olszewskiego;
- dokonali oglądu wszystkich pomieszczeń Izby;

- zapoznali się z dokumentacją prowadzoną w Izbie, w tym: książką ewidencji osób zatrzymanych, książką przebiegu służby, protokołami zatrzymań oraz książką wizyt lekarskich;
- przeprowadzili, na podstawie kwestionariusza, rozmowy na osobności z dwoma osobami przebywającymi w Izbie.

Po wykonaniu powyższych czynności pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowali Komendanta Powiatowego Policji w Nowym Mieście Lubawskim mł. insp. mgr Krzysztofa Konerta oraz Naczelnika Sekcji Prewencji podinsp. mgr inż. Andrzeja Olszewskiego o dokonanych ustaleniach oraz wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

2. Charakterystyka Izby Zatrzymań.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych mieszczą się na parterze budynku Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim. Okna wychodzą na wewnętrzny parking Komendy. Zapewnia to właściwą izolację od hałasu ulicznego, jak również uniemożliwia nawiązywanie przez zatrzymanych nielegalnych kontaktów z otoczeniem.

W Izbie umieszcza się mężczyzn oraz kobiety, zatrzymanych jak i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia z terenu miasta i powiatu Nowe Miasto Lubawskie. Za pobyt osoby nietrzeźwej pobierana jest opłata w wysokości 140 zł. Została ona ustalona decyzją Komendanta Wojewódzkiego Policji w Olsztynie nr 269/2006 z dnia 4 września 2006 r.

Pojemność Izby wynosi 5 miejsc (dwa pokoje dwuosobowe i jeden jednoosobowy). Stały nadzór nad Izłą sprawuje Zastępca oraz Pomocnik Dyżurnego, pełniący służbę na stanowisku kierowania. W przypadku umieszczenia w Izbie zatrzymanych, do służby w niej zostaje dodatkowo oddelegowany funkcjonariusz z Sekcji Prewencji. Gdy zatrzymaną jest kobieta, do wykonania czynności związanych z jej przyjęciem deleguje się funkcjonariuszkę.

3. Ogląd Izby.

Przeprowadzony ogląd Izby oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwalają stwierdzić, że:

- a. W skład pomieszczeń Izby Zatrzymań w Nowym Mieście Lubawskim wchodzi: pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, korytarz, ustęp oraz pomieszczenie gospodarcze. Izba nie posiada: izby dyżurnej, pokoju lekarskiego, umywalni, pokoju, w którym podgrzewa się i porcuje posiłki, zmywalni naczyń i sprzętu, magazynu do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu z wyodrębnionymi miejscami przeznaczonymi do przechowywania rzeczy dla osób chorych zakaźnie, pościeli czystej oraz brudnej.
- b. W Izbie wyodrębniono jedno pomieszczenie gospodarcze, spełniające funkcję pokoju, w którym porcuje się posiłki oraz magazynu do przechowywania rzeczy. W pomieszczeniu tym znajduje się szafa na czystą pościel i koce, wieszak na ubrania zatrzymanych, kosz plastikowy na brudną bieliznę oraz stół. Podczas wizytacji na podłodze leżał również brudny materac. Na ścianie, nad stołem służącym do porcjowania posiłków, umieszczony został Regulamin pobytu w Izbie. W pomieszczeniu tym zatrzymani rozbierają się i są przeszukiwani. Z informacji uzyskanych od Komendanta wynika, że osadzeni zapoznają się wówczas z Regulaminem. Natomiast według osadzonego przebywającego w Izbie, nikt nie wskazał mu iż w tym miejscu znajduje się Regulamin i że może się z nim zapoznać.
- c. Posiłki dostarczane są osobom zatrzymanym trzy razy dziennie, w tym jeden ciepły. Są one przygotowywane przez restaurację położoną około 200 metrów od Komendy. Obiady przywozi się w słoikach i porcuje w pomieszczeniu gospodarczym Izby do naczyń jednorazowych. Ciepłe posiłki zapewnione są również w niedziele i święta.
- d. Wszystkie pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia są wyposażone w jednakowy sposób. W każdym znajdują się oddzielne podesty do spania, stół i taborety przytwierdzone do podłogi. Krawędzie tych ostatnich są jednak ostre, co nie zapewnia bezpieczeństwa

osadzonym. Zatrzymani dostają w porze nocnej - a gdy jest to uzasadnione również w ciągu dnia - materac, koc (w porze jesienno-zimowej dwa koce) oraz dwa prześcieradła. Nie otrzymują zaś podglówka. Pomieszczenia posiadają sprawnie działającą instalację przyzywową oraz monitoring, którego podgląd znajduje się na stanowisku kierowania. W drzwiach pokoi zainstalowano wizjery umożliwiające obserwację osób tam przebywających. Na ścianie korytarza, między drzwiami do pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, zamocowano jedną drewnianą półkę służącą do stawiania naczyń z posiłkami.

- e. Światło dzienne trafia do pokoi przez niewielkie okna, zabezpieczone od wewnątrz metalową, gęstą siatką, od zewnątrz zaś kratą. Nie jest ono wystarczające do czytania i pisania. Negatywnie należy również ocenić brak możliwości otwarcia okien, zwłaszcza że pokoje nie posiadają żadnej wentylacji. Wietrzenie odbywa się wyłącznie poprzez otwarcie drzwi pokoju i okna na korytarzu.

Punkty świetlne w pokojach umieszczono nad drzwiami, w zabezpieczonych siatką wnękach. Jego natężenie jest odpowiednie do czytania i pisania.

Ogrzewanie pokoi zapewnia wbudowana w ścianę rura centralnego ogrzewania.

- f. Ściany wszystkich pomieszczeń Izby są do wysokości około 1,5 metra pomalowane żółtą farbą olejną. Podłogi są drewniane, zmywalne, także pomalowane farbą olejną. Stan czystości pomieszczeń Izby Zatrzymań w dniu wizytacji nie budził zastrzeżeń.
- g. Osobom zatrzymanym lub doprowadzonym w celu wytrzeźwienia umożliwia się używanie wyrobów tytoniowych na korytarzu Izby.
- h. W ustępie zainstalowano nową miskę ustępową oraz podajnik na papier toaletowy. Znajduje się tam również umywalka z dopływem zimnej i ciepłej wody, a obok niej dozownik z mydłem w płynie oraz podajnik z ręcznikami jednorazowymi. Ściany toalety wyłożone są glazurą, podłoga zaś terakotą.

Izba nie posiada natrysku. Umożliwia się zatrzymanym skorzystanie z prysznicza znajdującego się na terenie Komendy. Takie rozwiązanie budzi jednak wątpliwości, gdyż można przypuszczać, że w praktyce nie jest ono często stosowane.

- i. Izba Zatrzymań nie posiada pokoju lekarskiego. Osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia przed osadzeniem poddawane są badaniu w Izbie Przyjęć Szpitala Powiatowego. Natomiast do osób zatrzymanych, przebywających w Izbie, w razie konieczności wzywane jest pogotowie ratunkowe.

4. Rozmowy z osadzonymi.

W czasie wizytacji w Izbie przebywały 2 osoby, zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa. Przebywały one w Izbie od 3 godzin.

Osoby zatrzymane miały zastrzeżenia co do zasadności zatrzymania. Jedna z nich wniosła zażalenie na zatrzymanie do Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lubawskim. Obaj zatrzymani twierdzili, że nie zostali zapoznani z Regulaminem pobytu osób umieszczonych w Izbie oraz nie zostali poinformowani o przysługujących im prawach i ciążących na nich obowiązkach w czasie pobytu w Izbie. Jeden podał, że nie doręczono mu kopii protokołu zatrzymania oraz nie został pouczony o prawie wniesienia do sądu w terminie 7 dni zażalenia na zatrzymanie.

Żadna z zatrzymanych osób nie wносиła uwag odnośnie traktowania przez funkcjonariuszy Policji, zarówno podczas zatrzymania jak i w czasie pobytu w PdOZ. Obie potwierdziły natomiast, że zostały poinformowane o prawie zawiadomienia o fakcie zatrzymania osoby najbliższej, zakładu pracy lub szkoły.

5. Analiza dokumentacji Izby.

W czasie wizytacji wyrywkowo skontrolowano następującą dokumentację:

- protokoły zatrzymań,
- książkę ewidencji osób zatrzymanych,
- książkę przebiegu służby,
- książkę wizyt lekarskich,
- świadectwo wzorcowania alkometru.

W dokumentacji Izby nie stwierdzono przypadków zatrzymania osoby na czas przekraczający granice określone prawem.

Na podstawie analizy książki wizyt lekarskich ustalono, że w 2007 r. z pomocy lekarzy pogotowia korzystało 19 zatrzymanych, zaś w roku bieżącym (do dnia 27 sierpnia) 21 zatrzymanych. W dokumentacji tej dostrzeżono przypadki braku daty przeprowadzonego badania, czy nazwiska osoby badanej.

Zapoznano się z protokołami zatrzymań osób przebywających w dniu wizytacji w Izbie. Okazało się, że osoby te potwierdziły własnoręcznym podpisem odbiór kopii protokołów. W związku z rozbieżnością pomiędzy informacjami uzyskanymi w tej sprawie od jednego z zatrzymanych oraz wynikającymi z zapisów w protokołach, Komendant KPP oświadczył, że osadzeni potwierdzają odbiór kopii protokołu zatrzymania, jednak na czas pobytu w Izbie muszą oddać ją do depozytu.

Świadcstwo wzorcowania alkometru o numerze 122/06/08, które zastąpiło dotychczasowe świadectwo legalizacji, jest aktualne do 16 grudnia 2008 r.

W Izbie nie prowadzi się książki wypadków nadzwyczajnych oraz żadnego odrębnego rejestru stosowania środków przymusu bezpośredniego. Informacje o takich zdarzeniach odnotowuje się natomiast w książce przebiegu służby.

Z dokumentacji Izby wynika, że w 2007 r. przebywało w niej łącznie 269 osób, w tym:

- zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa – 142,
- zatrzymanych na polecenie sądu lub prokuratora – 22,
- zatrzymanych prewencyjne – 1,
- doprowadzonych w celu wytrzeźwienia – 104.

W okresie od 01 stycznia do 30 czerwca 2008 r. w Izbie osadzono ogółem 119 osób, w tym 49 w celu wytrzeźwienia.

Analiza protokołu kontroli sanitarnej Zespołu Państwowego Inspektora Sanitarnego MSWiA w Olsztynie z dnia 29 sierpnia 2008 r. nie wykazała znaczących uchybień.

6. Traktowanie osób umieszczonych w PdOZ.

Z informacji przekazanych przez Komendanta wynika, że ani w ubiegłym ani w bieżącym roku, w Izbie nie doszło do żadnych wypadków nadzwyczajnych. Środki przymusu bezpośredniego stosowane są na terenie Izby rzadko i jedynie w formie siły fizycznej lub kaftana bezpieczeństwa. Informacja o ich stosowaniu odnotowywana jest zawsze w książce przebiegu służby. Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich nie uzyskali informacji o liczbie przypadków stosowania takich środków w bieżącym roku, gdyż nie zbiera się danych statystycznych w tym zakresie.

Osoby umieszczone w dniu wizytacji w Izbie nie skarżyły się, podczas rozmów na osobności, na sposób traktowania przez funkcjonariuszy Izby.

W 2008 r. wszczęto jedno postępowanie dyscyplinarne przeciwko funkcjonariuszowi Izby w sprawie o pobicie osadzonego na terenie Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim. Zostało ono zawieszono do czasu zakończenia postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Iławie.

7. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim wskazują, że podstawowe zadanie, jakie prawo stawia przed tego typu placówką, czyli izolowanie osób zatrzymanych, jest realizowane w sposób odpowiedni. W trakcie wizytacji nie stwierdzono przypadków zatrzymania na czas dłuższy niż przewidują to przepisy, nie przyjęto również skarg od osób zatrzymanych na niewłaściwe traktowanie podczas pobytu w Izbie.

Zastrzeżenia wizytujących dotyczą natomiast niedostosowania Izby do wymogów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 marca 2003 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach. W Izbie brakuje wielu pomieszczeń (wymienionych w punkcie 3 Informacji) niezbędnych dla jej

prawidłowego funkcjonowania i zapewnienia osobom w niej przebywającym odpowiednich warunków bytowych.

Jak poinformował wizytujących Komendant Powiatowy Policjo w Nowym Mieście Lubawski w najbliższym czasie planowany jest remont Izby, połączony z jej modernizacją. Po jego zakończeniu będzie ona spełniała wszystkie określone przepisami prawa wymogi.

Zanim to jednak nastąpi konieczne jest, zdaniem wizytujących, podjęcie pewnych działań doraźnych, które poprawią przestrzeganie prawa osób umieszczanych w Izbie. W tym celu należy:

- zawrzeć umowę o dostarczanie posiłków dla osadzonych z lokalem gastronomicznym, który będzie mógł je przygotowywać w jednorazowych (utrzymujących ciepło) opakowaniach, co wyeliminuje potrzebę porcjowania żywności w pomieszczeniu do tego nieprzystosowanym;
- przestrzegać obowiązku informowania osoby zatrzymanej o przysługujących jej prawach i ciążących na niej obowiązkach;
- rozważyć zmianę sposobu udostępniania zainteresowanym regulaminu pobytu osób umieszczonych w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim, aby stworzyć im lepsze warunki do zapoznania się z jego treścią (np. wypożyczać na kilka godzin zabezpieczony folią egzemplarz regulaminu);
- wyeliminować przypadki niewydawania osobom zatrzymanym (trzeźwym) kopii protokołu zatrzymania;
- zwracać uwagę lekarzom Pogotowia Ratunkowego, udzielającym osadzonym pomocy medycznej na terenie Izby, na konieczność rzetelnego dokonywania wpisów w książce wizyt lekarskich (podawania w nich wszystkich potrzebnych danych);
- wyznaczyć na terenie Izby miejsce, w którym umieszczone w niej osoby będą mogły używać wyroby tytoniowe.

mgr Jantina de Michelis

Główny specjalista

mgr Melbin Mazur

Starszy ratnik

dr Grażyna Różanek - Piwarska

Główny specjalista

Leszy Marcin